

NARODNJAKOVA
SMRT

Melo(s)drama

VULE ŽURIĆ

■ Laguna ■

Copyright © Vule Žurić
Copyright © 2009 za srpsko izdanje, LAGUNA

BIBLIOTEKA
MERIDIJAN

Knjiga 19

*Umetnik sad mora da siđe stepenik niže,
zaogrne se svojim radnim odelom,
i postane zanatlija.*

Robert Luis Stivenson:
NAPOMENA O REALIZMU

Agitprop je ostao u dolini. Nedostaje mi.
Edvard Kocbek

10

Vazduh je vonjao na prosuti vinjak, pivsku povračku i ostatke hrane po kvarnim zubima iz hiljada usta koja su vrištala u mraku osvetljenom svicima hiljada šibica i upaljača.

Zatutnjaše bubnjevi davnih plemenskih svečanosti, oglasi se frulica, ali je oduvaše slonovske džunglaške trube.

Publika kao da je sve vreme baš to čekala, jer dotadašnje dranje i podvriskivanje behu poput pucnja s prigušivačem naspram dejstvovanja višecevnog bacača raketa na koje je ličio nastali haos.

Trube su, za sada, samo otpuhivale, dok je ritam bubnjeva jurcao do okolnih pustih ulica kroz letnje velegradsko veče.

Vreo vazduh kao da je varničio, zagolican sumanutim prebiranjem po dugmetari. Trube najzad razvezaše priču, frulica se javi još tu i tamo a bubnjevi namamiše u ritam bas, gitaru i sintisajzer. Šašoljenje višespratnih klavijatura odagna i najmanju sumnju.

Počinjao je koncert narodne muzike!

Nasmejane seksi balerine pridružiše se muzikantima u šljaštećim odelima, grunuše prskalice i petarde, ljubičasto-narandžasti dim pokulja ka uzburkanoj masi.

„Bi-ću tvo-ja uspomenaaaaaaa!“

Sada su svi spremni za još jedan smak sveta.

Opet dimovi, opet petarde, još jednom konfete i još jednom Soko prebacuje mikrofon iz ruke u ruku, maksimalno se uvija i prourlava.

„Smrt je mo-ja ro-dna gru-da!“

„Ne-ma ču-da, ne-ma ču-da“, dodaju ženski prateći vokali.

„Iz raja je raz-gle-dni-ca, be-dan sam ko iz-be-gli-ca!“

Na ovo poslednje čuju se jauci i kukanje sa raznih strana.

Desno od bine, pod samim krcatim tribinama, neki mlađići veselo vitlaju krstačom o koju je vezana trobojka i pokazuju po svega tri prsta. Soko im otpozdravlja, krsti se, baca se na kolena i još jednom znalački vene.

„I, za kraj“, počinje da najavljuje poslednju pesmu za to večer, dok publika tu surovu istinu nikako ne želi da prihvati. Čak se iz udaljenih budžaka sportskog objekta čuje i poneko „Ua!“

„I, za kraj“, ponavlja Soko, „pre nego što vam otpevam poslednju pesmu.“

Publika mu opet ne dâ da nastavi, ali on je ovoga puta neumoljiv.

„Poslednju pesmu za večeras.“

Sad namerno pravi pauzu.

„So-ko, So-ko...“

„Još jednom vas pozivam da za sedam dana, u narednu subotu, dođete na ovo isto mesto i podržite našu akciju. Fali nam još ovoliko“, pokazuje prstima desne ruke koliko nam fali.

„Još samo tolicko i bliznakinje će moći na operaciju u Nemačku.“

I šljašteći muzikanti i tri žene u uskim suknjama i balerine u tanga-trikoima aplaudiraju.

„Bićemo tu svi mi, koje volite.“

Vriska je nesnosna.

„Ali bez vas ne možemo ništa! Hvala!“

Muzika počinje čim je to izgovorio. Neki brzi ritam, veseo, kao i Soko, koji trčkara i skakuće po bini, košarkaški se pozdravljajući sa svojim pratećim orkestrom, debelim pratećim pevaljkama i mršavim pratećim balerinama.

„Daj mi šta mi daš, daj mi šta mi daš, ali on-da me-ni sasvim pri-pa-daš!“, svi pevaju razdragano, dok se ponovo pale sva svetla na stadionu.

U biti, to je pesma o onih nekoliko dana pred venčanje, kada među svim upletenim u sklapanje braka vlada kako vesela tako i uznemirujuća atmosfera.

„Ži-ve-će-mo zaaaa-jeeeeee-dno, tvom je ta-ti sveeee-je-eee-dno!“, donekle uznemirujuće razmišlja Soko.

„Ži-ve-će-mo doooo-veeeee-kaaaaa“, sprema se da poentira.

„Ve-ćni ži-vot.“

„Ve-ćni ži-vot“, peva i publika.

„Ve-ćni ži-vot, zaaaa-kleeeee-tvaaaaaAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA“

Hiljade visoko podignutih golih ruku tapše u vrelom vazduhu.

„So-ko, So-ko!“

„Hvala vam veliko. Mnogo vas volim i vidimo se za sedam dana. Živeli!“

Sa razglasa nadolazi Ravelov Bolero i masa polako počinje da liči na publiku koja se razilazi posle boks-meča završenog klasičnim nokautom u desetoj rundi.

I baš poput boksera koji je dobio batine ali je na kraju pobedio, Soko tromo trčkara vlažnim podzemnim hodnicima starog oronulog zdanja i pruža znojave dlanove privilegovanim obožavaocima, novinarima, poslovnim poznanicima i istinskim prijateljima, koji razdragani stoje u dugačkom

špaliru, dok mu visoki, žgoljavi asistent Sima dodaje peškiri i konzervu licencnog domaćeg piva.

Liče na loše uigranu štafetu, ali trenutak pre nego što se saplete o sopstvene papke i ljodne koliko je dugačak, Simi uspeva da svom poslodavcu preda sve što je ovom potrebno, pa zadovoljno, gotovo zaljubljeno, posmatra veliku zvezdu kako zamiče za oštri ugao memljivog hodnika pod tribinama rasturenog stadiona.

Preko njegovog ispruženog tela gaze muzikanti, prateći vokali i balerine, koje još nisu potrošile svu energiju, pa jedna od njih skače visoko, udara glavom o hladni hrapavi plafon i ostaje na mestu onesvešćena, poput ptice koja je ljesnula o trbuh džambo-džeta.

Na njen oskudni kostim i još oskudnije telo navaljuje prva grupa obožavalaca koji su uspeli da provale dva prstena Sokolovog obezbeđenja.

Hodnicima odjekuje njihov smeh, zvonjava mobilnih telefona i krčanje službenih motorola.

Jedan od voki-tokija zapirlita o pojasu grmalja koji je stajao pred stadionskim tajnim službenim ulazom, naslonjen na šasiju beskrajne crne limuzine u leri. Prisloni uređaj na uvo, klimnu velikom ošišanom glavom, nečujno otvori zadnja vrata automobila i podiže rejbanke sa vrha nosa. Trenutak kasnije, u tamnim staklima ovog sastavnog dela opreme svakog ozbiljnog telohranitelja pojavi se sve krupniji i usporeniji odraz zadihanog pevača koji se strovali na mekano crno tapacirano sedište. Grmalj još jednom sasluša uputstvo iz motorole, klimnu glavom i sačeka da i trbavi ćelavi cvikeraš u prugastom odelu uskoči u makinu. Potom pažljivo zatvori vrata, lupi širokim dlanom dva puta o krov limuzine, automobil krete, a on u pretposlednjem trenutku uskoči na suvozačevo sedište.

Crna limuzina se uskoro izgubi ka elitnom delu velegrada, a najuporniji obožavaoci istrčaše iz tunela zadihani, znojavi i razočarani što im je Soko još jednom izmakao.

„Kažem vam“, reče jedan blajhovani, prvi dolazeći do daha, „ima dvojnika.“

„Ima ih petoro“, dodade drugi, dlakaviji od Fredija Merkjurija.

„Čula sam da je za posle koncerta zakazana velika žurka“, podeli sa ostalima svoja obaveštajna saznanja ne toliko sisata plavuša.

„I to je patka“, reče joj minivalisana brineta u uskim farmerkama na visokim štiklama sandalica. „Odmah posle koncerta Soko je helikopterom odleteo na more.“

„Evo orkestra!“, prekide neko sve žučniju diskusiju.

I zaista, pred otkrivenim tajnim službenim ulazom u stadion zaustaviše se tri metalik kombija sa zatamnjanim staklima.

Iz njih iskočiše momci sa žičicama koje su im virile iz ušiju čije su rese bile ukrašene interesantnim đinđuvama, pootvaraše klizna vrata vozila i zatvoriše ih kada u kola broj jedan uskočiše trubači, u kola broj dva balerine koje su teglile svoju ubandačenu koleginicu, a u trojku ostali muzikanti i tri zadihane prateće pevaljke.

„Carevi su“, opet će neko od obožavalaca nakon što se smiri frka primerena pojavi Sokolovog pratećeg benda.

Fanovi se uskoro razidoše, pa na i dalje osvetljenom stadionu ostadoše gomila đubreta, čistači i ekipa koja je uveliko demontirala opremu.

Nekako demontiran bio je i Soko. Razdrljene košulje, otkopčanih pantalona i izuvenih cipela više je ličio na galeba u prevremenoj penziji, dok je trbavi ćelavko sa mobilnim telefonom sraslim sa klempavim desnim uvetom pre bio inkasant elektrodistribucije nego Steva Lopta, najtraženiji menadžer na balkansko-srednjoevropskoj estradi.

„Pitaju gde da dođe“, isпали rafalno ka Sokolu, koji je trenutno posmatrao ravnodušnu velegradsku noć.

„U dupe na vašar“, reče promuklo, pa dodade, „kod mene na gajbu. Neću valjda da ga primam u predsedništvu?!“

„Što da ne?“, reče Steva, nasmeja se glasno, pa reče u slušalicu, „kod njega na gajbu neka dođe. Sam?“, opet je pokušavao da razjasni Sokolovu želju.

„Sa kevom i ćaletom neka dođe“, promrmlja kreveljeći se Soko i skide mobilni sa Stevinog prostranog uveta.

„Hej, pa koji vam je moj? Je li tražim nešto neobično?“

Strpljivo je slušao vrlo kratak odgovor.

„Onda, dovezite čoveka do mene.“

Limuzina se zaustavi pred crvenim svetlom semafora na pustom raskršću, podno najvećeg stadiona u zemlji.

„Sledeći put pevaš tu“, reče Steva i potapša Sokola po kolenu.

„Sledeći put sviram prekosutra, u onoj vukojebini, takozvanom zavičaju.“

Limuzina se pokrenu, dok je jedan od ona tri kombija smotao polukružno i krenuo u suprotnom smeru pustog bulevara.

Najkrupnija od tri prateće pevaljke tek sad zaklopi svoj samsungčić.

„Šta je rekao?“, upita je bubnjar, čija je kosa sada bila svezana u rep, a preko mišićavog torza zategnuta crna streč majica bez rukava.

„A šta tebe boli šta je rekao?“

Gledali su se nekoliko trenutaka, a onda bubnjar skrenu pogled ka zatamnjenom prozoru, kroz koji ugleda veliki bilbord i Sokola na njemu.

„Svi ste pozvani na žurku, na splav.“

U kombiju postade veselije. Gitarista izvede kraći aplauz, harmonikaš afirmativno opsova, a preostale dve pevaljke pre-

kinuše da se žvalave i vaćare da bi se kikotala. „Jedino ti ne ideš“, hladnije od smrti dodade njihova najdeblja koleginica i upilji se u klavijaturistu koji je kroz zatamnjena velika stakla naočara buljio u njene zarumenjene koleginice.

„Molim?“, prenu se najzad mladić i pogleda sve ostale sa smeškom.

„Kažem, jedino ti nisi pozvan na žurku na splavu.“

Tren-dva su se vozili u tišini.

„Skreni desno“, reče ona vozaču.

Nakon desetak minuta metalik kombi stade pred visokim belim španskim zidom na uglu dve male i uske ulice. Ponoćnu tišinu narušavali su brujanje skupocene mašine, još diskretniji zvuk otvaranja kliznih bočnih vrata na vozilu i lajanje besposlenih pasa.

Kombi odmagli nazad ka centru a klavijaturista priđe kapiji i htjede da pritisne svetleću pločicu osvetljenog interfona, kad nešto kvrcnu i visoka drvena kapija stade da se otvara bez i najmanjeg šuma.

Unutra beše privatna noć, osvetljena reflektorima smštenim svuda po besprekornom travnjaku s obe strane široke popločane staze na čijem se kraju smarala velika fensi kuća.

Osim ruža i nekih skupocenih grmova, po travnjaku behu raspoređeni veliki gipsani kipovi koji nisu bili ni orlovi, ni lavovi, ni Kupidoni i patuljci.

Kroz tamna stakla naočara klavijaturista nije ukačio čiji su to spomenici.

Popeo se uz nekoliko stepenika, stupio na trem snabdeven najaktuelnijim dizajnom baštensko-terasnog mobilijara i uopšte se nije iznenadio kada mu je, i pre nego što je pokucao, Sokolov menadžer otvorio PVC-vrata, ukrašena mnoštvom šatro rokoko detalja.

Pušio je tompus i cirkao viskozu.

„Džoni, došetao si“, napravi aluziju na brend kojim je častio svoja usta i grlo i uvežbanim zamahom brade pokaza mladiću da uđe i krene uz magistralno široko stepenište.

Klavijaturista se tek ovlaš pridržavao za glatki rukodržac izdašne metalne ograde, dok ga je sa dva-tri stepenika odstojanja, pučkajući svoju havanu, nenametljivo ali i opominjuće pratio Steva.

Osim mreškanja ostataka leda u ostacima pića u širokoj kristalnoj čaši, nije se čulo ništa jer su koračali po dubokom, mekom itisonu koji ih dočeka i na vrhu stepeništa, nalik na raskršće.

Lopta rukom u kojoj je dogorevala ručno smotana cigara pokaza na najveća dvokrilna odškrinuta vrata iza kojih je dopirao slabašan tračak prigušene svetlosti.

Slično se ponašao i Soko.

Stajao je kod velikog PVC-prozora i gledao u svetla grada, dole u dolini. Bio je bosonog, u crnom bademantilu, sa turbanom od belog peškira na glavi.

„Ja sam, onda, tu“, neodređeno je pokazao Steva i za sobom zatvorio dvokrilna vrata, pa ih opet otvorio.

„U stvari, vi ste tu, to jest ovde, a ja ću biti ovde, to jest, tamo.“

Soko se ne pomeri ni narednih nekoliko desetina sekundi, da bi najzad uzdahnuo, navukao zavesu preko Beograda noću i pokazao rukom na veliku kožnu fotelju.

„Sedi.“

Klavijaturista proguta knedlu i sede.

„I, kako ti se čini?“

Klavijaturista proguta knedlu repete, a Soko sede na kožni kauč.

„Prvi put si svirao pred toliko ljudi.“

Soko je trljao umorne oči.

„Ovaj...“

„Molim?“, istuširani pevač je nastavljao da gnječi očne kapke.

„Svirao sam pred skoro sto hiljada...“

Sokolove oči behu krvave, podočnjaci temeljiti, kapci usporeni.

„Hajde da popijemo nešto“, reče i ode do bara. „Viski, s ledom?“

„Bez leda.“

Soko suknu iz poluprazne flaše čivasa, dodade mladiću istu onakvu kristalnu čašu i vrati se na trosed.

Sedeo je s tom čašom kao bogorodica s mrtvim Hristom.

„I, gde je to bilo?“, nije podizao pogled.

„A, u Bogoti“, klavijaturista se jedva doseti o čemu, zapravo, razgovaraju. „Nastupali smo na velikom stadionu, na međunarodnom festivalu.“

„U Bogoti?“

„U Kolumbiji.“

„Znam gde je Bogota, ali koji si moj svirao tamo?“

Klavijaturista otpi gutljaj.

„Tamburicu.“

Soko ga prostreli oporavljenim pogledom.

„U orkestru kulturno-umetničkog društva Ivo Lola Ribar.“

Soko prasnu u dugotrajan smeh u kome mu se povremeno pridruživao klavijaturistamburaš.

„Je li znaš ko je bio Ivo Lola?“, odjednom se preuozbilji Soko.

„Pa, ribar“, kao iz topa će klavijaturista i krete da se cereka, ali brzo prestade, jer se cerekao isuviše sam.

„Izvinite“, oseti potrebu da kaže.

„Mlad si, nema veze.“

Sada Soko otpi gutljaj i pogleda bledog mladića. „Znaš li kako je završio?“

Klavijaturista otpi novi gutljaj.

„Taman se spremao da poleti za Kairo, kad su se, kao slučajno, pojavili švapski avioni i skenjali i njega i avion i aerodrom.“

„Kao Badi Holi“, setno reče klavijaturista.

„Kao ko?!“, dreknu Soko kao da je na ivici visoke bine, usred koncerta.

Rastvoriše se ona vrata i u sobetinu uđe Steva Lopta.

Pomalo je ličio na devojke koje šetaju po ringu između rundi.

„Da vam dospem“, reče, zgrabi flašu, obojici po nula pet u čaše, a sebe počasti duplom dozom i sede u drugu fotelju.

„Ti misliš da ja ne znam ko je Badi Holi?!“, nastavljao je Soko da se dernja.

Ustade.

„Ti misliš da sam ja glupi narodnjak?!“

„Ne“, šapatom demantova Sokolove optužbe uplašeni klavijaturista.

Čovek s turbanom na glavi razbi čašu preciznim hicem u reprodukciju Olje Ivanjicki na zidu, slika pade, staklo se razbi u tisuću komada, Soko skoči, skoro polete, i već u narednom trenutku reveri klavijaturistinog sakoa behu u njegovim snažnim kandžama.

„Ivo Lola se taman spremao da poleti na kraću afričku turneju kad su se, kao slučajno, pojavili švapski avioni i skenjali i njega i avion i aerodrom.“

Soko se sve više podvlačio pod pepita kačket i tamna stakla naočara utronjanog klavijaturiste.

„Ivo Lola je možda bio Ribar, ali znalo se ko je glavni lovac i čiji je sav plen. Ribar je možda bio Lola, ali se znalo ko je glavni bekrija, nenadjebivi bečar! Dok je Tile bio na bini, niko

nije smeo da solira bez njegovog odobrenja. Imao si da držiš ritam bez bluza, da čutiš, klimaš glavom i kežiš se kao ti tvoji kretenski koloopletači iz KUD-a Marjanova muda!“

Dahovi su im se mešali, dok se Steva Lopta bavio imaginarnom zanokticom na petom prstu levice.

„Ali ta vremena su, jebi ga, prošla“, Soko s gađenjem ispusti revere zgužvanog klavijaturiste. „Sad solira ko kad i kako hoće.“

„Ali...“

„Nema alija do Muhameda Alija!“, pouči svog preplašenog klavijaturistu Soko i odveza mašnu pojasa bademantila. Crni frotir se srolja na pod, gde uskoro završi i peškir kojim beše uturbanio kosu.

Pevač ostade u leopardisanim boksericama te dlakama po grudima i nogama.

Hodao je tamo-vamo kao profesor Baltazar.

„Koliko puta smo na probama odsvirali ceo koncert?“

„Tri puta“, dade tačan odgovor klavijaturista, dok se Steva Lopta zanimao čitanjem upravo prispele poručice.

„A koliko puta smo na svim probama odsvirali *Gospodara smrti*? Ne znam ni ja. Znači, skoro bezbroj puta.“

„Moraćemo da krenemo“, reče Steva Lopta i ustade.

Soko ga je fiksirao terminatorskim pogledom.

„Otkad si prešao na upotrebu množine kad mi se obraćaš?“

„Sokole moj...“

„Gubi se dole i čekaj nas!“, dreknu pevač.

„Pa to sam i hteo da kažem“, promrsi Steva Lopta.

Soko baci pogled ka displeju DVD-plejera i zviznu.

„Stvarno je vreme da krenemo“, reče, ode do stalka sa diskovima, odabra jedan, pažljivo otvori kutiju, uze disk i stavi ga u plejer. Pritisnu plej i krete za svojim menadžerom.

„Pažljivo odslušaj pesmu. Nastavićemo razgovor u kolima.“

Muzika ispuni gluvo doba noći, dok su lokalni džukci litalice zapisivali banderu preko puta Sokolove vile.

Bio je to jedan od onih hitova iz potaje, poslednji singl skinut sa Sokolovog pretposlednjeg albuma. Klavijaturista se seti i spota koji nije emitovan prečesto, čak ni na satelitskim kanalima posvećenim raštrkanoj dijaspori.

Soko hoda po ostacima stare tvrđave visoko u brdu i priseća se viteških vremena.

„Po-gi-nu-ti za le-po-tu, šta je sla-đe u ži-vo-tu?“, glasio je deo refrena, dok se bubnjar raspištoljavao u plitkoj zvučnoj pozadini.

„Bi-ti vi-tez svo-je go-spe, nek mi Mer-lin sto-mak pro-spe.“

U jeftinoj veštačkoj izmaglici, niz polje je odlazila sisata plavuša, povremeno se nevešto osvrćući za polovnom tvrđavom.

Pesma se završavala topotom konja koji se udaljavaju.

Beže?

Pre nego što i klavijaturista pomisli da možda ne bi bilo loše makar pokušati zapaliti iz Sokolovog gnezda, pevač se pojavi svež, mirišljav, u kaubojkama, farmerkama, beloј svi-lenoј košulji, otkopčanoј toliko da se primete njegov zlatni lanac sa još zlatnijim krstom i crne dlakurine.

Pevač dohvati daljinac i isključi plejer.

„Hoćemo li?“

Mladić je još jedan tren piljio u uređaj pod megadimensionalnim plazma televizorom, a onda konstantno blede pogleda Sokola.

„Haj' mo polako“, gotovo očinski mu naredi pevač. „Čekaju nas na splavu. Žurka je već uveliko u toku, a glavne zvezde nema.“

Mladić ustade, on mu nežno stavi ruku na rame i povede ga ka velikom stepeništu kojim se spustiše meko i uigrano, poput para čiji su dolazak na gala-bal upravo najavili ostareli, verni batleri.

Umesto valcera, znatiželjne uparadene gospode i još znatiželjnijih dekoltovanih dama pod snažnim svetlima preteranih lustera, dvojicu muškaraca u ogromnom holu dočeka bulevarski sumrak i dupla doza tišine.

„Hajde ti. Ja dolazim za minut“, reče Soko mladiću i nestade iza jednih škripavih vrata.